

**PUHE TYÖLÄISOSUUSKUNTIEN
III EDUSTAJAKOKOUKSESSA
JOULUKUUN 9 pnä 1918 ¹²²**

(Myrskyisiä suosionosoituksia.) Toverit, työläisosuuskunnilla on nykyään tavattoman tärkeitä tehtäviä taloudellisella alalla samoin kuin poliittisellakin alalla. Taloudellisen ja poliittisen taistelun mielessä kumpaisetkin tehtävät ovat nyt kiinteässä yhteydessä toisiinsa. Mitä tulee osuustoiminnan lähimpiin tehtäviin, niin tahtoisin korostaa sitä merkitystä, mikä on „sovinnollisella suhtautumisella osuustoimintaan”. Se sovinnollisuus, mistä on ollut niin runsaasti puhetta lehdistössä viime aikoina, eroaa oleellisesti sellaisesta käsitteestä kuin sovinnollisuus porvaristoa kohtaan, mikä sinänsä on petturuutta. Sovinnollisuus, josta nyt puhumme, on kerrassaan eri laatua sovinnollisuutta. Neuvostohallituksen ja Saksan välinen sovinnollisuus, josta on ollut tiettyjä seurauksia, eroaa tavattoman suuresti siitä sovinnollisuudesta, joka on maalle mitä vahingollisinta ja tuhoisinta, nimittäin työväenluokan sovinnollisuudesta porvaristoa kohtaan. Tarkoitin tämän sovinnollisuuden muodossa tapahtuvaa niin luokkataistelun kuin sosialismin perusprinsiippienkin täydellistä kavaltamista. Tämä ero on ilman muuta selvä sosialisteille, jotka asettavat määrätietoiseksi tehtäväkseen taistella porvaristoa ja pääomaa vastaan.

Jokainen meistä tietää hyvin, että luokkataistelumme kannalta ratkaisu voi olla vain yksi: tunnustetaan joko pääoman valta tai työväenluokan valta. Me tiedämme, että kaikki pikkuporvarillisten puolueiden yritykset kehittää ja ajaa omaa politiikkaansa maassamme on ennakoita tuomittu epäonnistumaan mitä täydellisimmin. Meillä on sel-

viä näkemyksiä ja kokemuksia useista omaa politiikkaansa ajamaan pyrkivien pikkuporvarillisten puolueiden ja ryhmien yrityksistä ja tiedämme, että kaikki nuo keskivälissä olevien voimien yritykset epäonnistuvat välttämättömästi. Täysin määrätystä edellytyksistä johtuu, että vain kaksi keskeistä voimaa, jotka ovat aivan vastakkaisissa kohtioissa, voi päästä valtaan Venäjällä ja muuttaa Venäjän kohtaloa suuntaan tai toiseen. Sanonpa enemmänkin: koko maailmaa muovaa ja johtaa jompikumpi näistä keskeisistä voimista. Venäjään nähden voidaan sanoa varmasti, että tiettyjen taloudellisten elinolojen vuoksi vain toinen näistä voimista voi asettua liikkeen johtoon. Muita, keskivälillä olevia, voimia on paljonkin, mutta niillä ei voi olla koskaan ratkaisevaa merkitystä maamme elämässä.

Tätä nykyä Neuvostovallan täytyy ratkaista kysymys osuustoiminnan ja Neuvostovallan keskinäisestä sovinnollisuudesta. Huhtikuussa me peräännyimme suunnittelemistamme tavoitteista ja annoimme myöten. Maassa, josta hävitetään kaikki luokat, ei saa tietenkään olla mitään luokkakooperaatiota, mutta huomautan toistamiseen, että ajankohdan olosuhteet vaativat tiettyä pidättymistä, joten viivästelimme muutamia kuukausia. Kaikki me tiedämme kuitenkin sen, että maan valtiovalta ei luovu ikinä siitä kannasta, joka sillä on nyt. Meidän oli tehtävä tuo myönytys siksi, että olimme siihen aikaan yksin koko maailmassa, ja tuon myönnetyksen selityksenä on toimintamme vaikeus. Meidän on täytynyt suhtautua sovinnollisesti pikkuporvarillisten kerrosten tiettyihin tottumuksiin ja säilyttää ne niiden taloudellisten tehtävien tähden, jotka proletariaatti on ottanut suoritettavakseen. Kysymys on pääasiallisesti siitä, että saataisiin tavalla tai toisella ohjatuksi ja yhdenmukaistetuksi kaikkien työtätekevien ja riistettyjen joukkojen toimintaa. Meidän on koko ajan muistettava, mitä proletariaatti vaatii meiltä. Kansanvallan on otettava huomioon, että pikkuporvariston eri kerrokset liittyvät vallassa olevaan työväenluokkaan yhä lujemmin, kun elämä osoittaa loppujen lopuksi, ettei valinnan varaa ole ja että kaikki toiveet maan valtioelämäkysymyksen ratkaisemisesta keskitietä on murskattu lopullisesti. Kaikki sellaiset kauniit tunnuksot kuin kansan tahto, Perustava kokous ynnä muut, joilla kaikkia puolinaisia toimenpiteitä naamioitiin, joutuivat heti syrjään, kun kansa ilmaisi todella tahtonsa.

Huomaatte itse, mitä on tapahtunut ja miten nuo kaikki tunnuksset, puolinaisten toimenpiteiden tunnuksset ovat karsineet täydellisen vararikon. Nyt näemme, että näin ei tapahdu ainoastaan Venäjällä, vaan koko maailmanvallankumouksen mitassa.

Tahdon osoittaa, missä suhteessa se sovinnollisuus, joka on aiheuttanut niin tavatonta suuttumusta koko työväenluokan keskuudessa, eroaa siitä sovinnollisuudesta, jota me vaadimme nykyään, sovinnosta koko pientalonpoikaiston, koko pikkuporvariston kanssa. Brestin rauhanneuvottelujen aikana, kun hyväksyimme tuon rauhan raskaat ehdot, meille sanottiin, ettei ole mitään toiveita maailmanvallankumouksesta eikä sitä voi ollakaan. Olimme aivan yksin koko maailmassa. Tiedämme, että niihin aikoihin monet puolueet vetäytyivät eroon meistä ja asettuivat porvariston puolelle Brestin rauhan vuoksi. Saimme kestää silloin monia mitä raskaimpia koettelemuksia. Sitten muutaman kuukauden kuluttua elämä osoitti, ettei valinnan varaa ole eikä voi olla, ettei ole mitään keskitietä.

Saksan vallankumouksen puhjettua selvisi kaikille, että vallankumous on käynnissä koko maailmassa ja että myös Englanti, Ranska ja Amerikka ovat menossa samaan suuntaan vievää tietä — meidän tietämme! Seuratessaan omia puoltajiaan pikkuporvarilliset kansankerroksemme eivät käsittäneet, mihin nuo puoltajat niitä johdattavat, ne eivät käsittäneet, että niitä johdetaan kulkemaan kapitalismin tietä. Saksan vallankumous on esimerkki, jonka perusteella näemme nyt, että nuo demokratian edustajat, nuo demokratian puolustajat, nuo herrat Wilsonit ja kumppanit pakottavat voitettua kansaa sopimukseen, jotka ovat pahempia kuin se Brestin sopimus, johon meidät pakotettiin. Me näemme selvästi, että kansainvälisessä mitassa harjoitettu demagogia on nyt kärsinyt vararikon lännessä alkaneiden tapahtumien vuoksi, tilanteen muuttumisen vuoksi. Kunkin kansakunnan fysionomia on tullut nyt selvästi ilmi. Naamarit on reväisty nyt pois, kaikki harhakuvitelmat on murskannut sellainen raskas muurinmurtaja kuin maailmanhistoria.

On luonnollista, että kun kerran on tällaisia horjuvia aineksia — niitä on aina siirtymäkaudella — Neuvostovallan täytyy käyttää koko arvovaltaansa ja vaikutustaan saadakseen toteutetuksi käytännössä ne toimenpiteet, joihin

olemme parhaillaan ryhtymässä, toimenpiteet, joilla tuemme jo huhtikuussa aloittamaamme politiikkaa. Silloin luovimme hahmottelemistamme päämääristä joksikin aikaa ja teimme tietoisesti ja avoimesti useita myönnytyksiä.

Täällä herätettiin kysymys, nimenomaan missä tien kohdassa olemme. Koko Eurooppa huomaa nyt selvästi, ettei vallankumouksemme ole enää mitään kokeilua, ja niiden, sivistyskansojen, suhtautuminen meihin on muuttunut. Ne ovat ymmärtäneet, että siinä suhteessa me suoritamme valtavan suurta uranuurtajan työtä ja että tämä työ on meille erikoisen vaikeaa siksi, kun olemme suorittaneet sitä miltei koko ajan aivan yksin ja koko maailman proletariaatin unohtamina. Siinä suhteessa olemme osaltamme tehneet monia pahoja virheitä, joita emme suinkaan salaa. Meidän piti tietenkin pyrkiä yhdistämään koko väestö ja olla aiheuttamatta mitään eripuraisuutta. Kun emme ole tehneet sitä tähän asti, niin jolloinkinhan meidän on ryhdyttävä siihen. Olemme yhdistäneet ympärillemme jo useita järjestöjä. Nyt on saatava aikaan yhteys työväen osuuskuntien ja neuvostielimien välille. Kuluvan vuoden huhtikuussa aloimme järjestelytyön voidaksemme ryhtyä vaikuttamaan kokemustietä ja käyttäen elämässä sitä yhteiskunnan poliittisten voimien kasautumaa, joka meillä on. Olemme alkaneet järjestää hankintatoimintaa ja koko väestön kesken suoritettavaa tarvikkeiden jakelua. Tämän järjestelyn, minkä suorittaminen on ollut erikoisen vaikeaa meidän taloudellisesti takapajuisessa maassamme, aloitimme punniten jokaista toimenpidettämme. Huhtikuussa aloimme yhteistoiminnan osuuskuntien kanssa ja siihen perustuu myös dekreetti, joka annettiin koko hankinta- ja jakelutoiminnan yhdistämisestä ja järjestämisestä. Tiedämme, että miltei kaikkialla on sellaisia hankauksia, joista edellinen puhuja mainitsi viitaten Pietariin. Tiedämme, ettei noita hankauksia voida millään välttää, koska on koittamassa hetki, jolloin kaksi aivan erilaista koneistoa joutuu keskenään kosketuksiin ja yhdistyy, mutta tiedämme kuitenkin myös sen, että tämä on väistämätöntä ja että meidän on käytävä sen kautta. Ja myös teidän on ymmärrettävä, että näin pitkäaikainen työväen osuustoiminnan taholta kohdattu vastustus on herättänyt loppujen lopuksi Neuvostovallassa epäluuloisuutta, täysin aiheellista epäluuloisuutta.

Sanoitte haluavanne olla riippumattomia. On täysin luonnollista, että epäluuloisuutta saattaa herättää jokainen, joka esittää sellaisen tunnuksen. Jos kerran valitetaan hankauksien vuoksi ja tahdotaan niistä päästä, niin luovuttakoon ennen muuta riippumattomuusajatuksista, sillä jokainen, joka on tällä kannalla, on jo sinänsä Neuvostovallan vihollinen silloin, kun kaikkien pyrkimyksenä on yhä tiiviimpi yhtenäisyys. Nuo hankaukset alkavat hävitä heti, kun työväen osuuskunnat yhtyvät täysin selvästi, rehellisesti ja avoimesti Neuvostovaltaan. Tiedän varsin hyvin, että kahden ryhmän yhtyessä yhdeksi esiintyy toiminnassa alussa jonkin verran kitkaa, mutta kaikki nuo hankaukset häviävät kuitenkin vähitellen, ajan oloon, kun mukaan tuleva ryhmä hankkii mukaan vetävän ryhmän luottamuksen. Laitosten väliset hankaukset saattavat kuitenkin muodostua pysyväiksi, jos nämä kaksi ryhmää jäävät erillisiksi. En ymmärrä, mitä tekemistä tässä on riippumattomuudella. Olemmehan kaikki sillä kannalla, että niin hankinta- kuin jakelutoiminnan mielessä yhteiskunnan pitäisi sinänsä olla yksi yhteinen osuuskunta. Me kaikki olemme sillä kannalla, että kooperaatio on yksi sosialistisista saavutuksista. Siinä on sosialististen saavutusten suurin vaikeus. Siinä on voiton vaikeus ja tehtävä. Kapitalismi aiheutti tarkoituksellisesti hajaannusta väestökerroksissa. Tästä hajaannuksesta on päästävä lopullisesti ja kerta kaikkiaan, ja yhteiskunnan on muututtava työtätekevien yhteiseksi osuuskunnaksi. Mistään eri ryhmien riippumattomuudesta ei voi eikä saa olla puhetta.

Puhuessani nyt sellaisesta osuuskunnasta käsitän sen aikaansaamisen sosialismin voiton tehtäväksi. Juuri sen tähden sanommekin, ettemme suostu mihinkään yhteistoi-
mintaan kapitalismin kanssa emmekä poikkea askeltakaan sivuun taisteluperiaatteistamme, olkootpa meidän erimielisyytemme osakysymyksissä millaisia tahansa. Se yhteistoi-
minta, johon olemme nyt ryhtymässä yhteiskuntaluokkien tiettyjen kerrosten kanssa, ei ole yhteistoi-
mintaa porvariston eikä pääoman kanssa, vaan proletariaatin ja kansan-
joukkojen eri osastojen kanssa. Tätä yhteistoi-
mintaa ei tarvitse pelätä, sillä näiden kerrosten välinen eripuraisuus katoaa tyyten ja jäljettömiin vallankumouksen tullessa. Nyt tarvitaan vain yksimielistä pyrkimystä mennä avomielisesti tuohon yhteiseen maailman osuuskuntaan. On yhdistettävä

Neuvostovallan saavutukset ja osuustoiminnan tähänastiset saavutukset. Tämä on Neuvostovallan viimeksi antaman dekreetin sisältö. Tähän suuntaan ovat toimineet Neuvostovallan edustajat monilla paikkakunnilla asetuksiamme odottelematta. Osuustoiminnan valtavat aikaansaannokset on yhdistettävä ehdottomasti Neuvostovallan valtaviin aikaansaannoksiin. Kaikki vapautensa puolesta taistelevat väestökerrokset on yhdistettävä yhdeksi lujaksi järjestöksi. Tiedämme tehneemme paljon virheitä, varsinkin ensimmäisinä kuukausina Lokakuun vallankumouksen jälkeen. Mutta nyt tulemme ajan oloon pyrkimään siihen, että väestön keskuudessa vallitsisi täydellinen yksimielisyys ja yhteisymmärrys. Ja sitä varten on alistettava kaikki Neuvostovallan alaiseksi ja päästävä mahdollisimman pian kaikista sellaisista harhakuvitelmista kuin on jokin eri kerrosten ja työväen osuustoiminnan „riippumattomuus”. Näitä „riippumattomuus”-toiveita voi olla vain siellä, missä saattaa olla yhä toiveita entisyyden palaamisesta.

Länsimaiden kansat suhtautuivat aikaisemmin meihin ja koko vallankumousliikkeeseemme kuin kuriositeettiin. Ne sanoivat: antaa kansan hullutella, saammepa nähdä, mitä siitä kaikesta syntyy... Tuo Venäjän kansa on kummallista!

Ja sitten tuo „kummallinen Venäjän kansa” näytti koko maailmalle, mitä sen „hulluttelu” on. (Suosionosoituksia.)

Nyt Saksan vallankumouksen päästyä alkuun muuan ulkolainen konsuli sanoi Zinovjevillä: „Ei sitä vielä tiedä, kuka on hyötynyt enemmän Brestin rauhasta, tekö vai me.”

Hän sanoi näin siksi, että kaikki sanovat samaa. Kaikki ovat huomanneet tämän olevan vasta suuren maailmanvallankumouksen alkua. Ja tämän suuren vallankumouksen olemme panneet alulle me, Venäjän takapajuinen „kummallinen” kansa... Täytyy myöntää, että historian kulku on omituista: takapajuisen kansan osaksi on langennut kunnia kulkea suuren maailmanliikkeen kärjessä. Koko maailman porvaristo näkee tuon liikkeen ja tietää, mitä se merkitsee. Tämän palon valtaan ovat joutuneet Saksa, Belgia, Sveitsi, Hollanti.

Tämä liike käy päivä päivältä yhä voimakkaammaksi ja laajemmaksi, ja päivä päivältä varttuu ja lujittuu vallan-

kumouksellinen Neuvostohallitus. Ja siitä syystä porvaristo on alkanut nyt suhtautua kysymyksiin kokonaan toisin. Siitä syystä ei voi olla puhuttakaan mistään eri puolueiden riippumattomuudesta hetkellä, jolloin kirves on koholla uhkaamassa maailman kapitalismia. Amerikka on meille kouraantuntuvin esimerkki. Amerikka on demokraattisimpia maita, valtava demokraattinen yhteiskunnallinen tasavalta. Missä muualla pitäisi ratkaista oikein kaikki oikeudelliset kysymykset ellei siellä, maassa, jossa on olemassa kaikki vaalioikeudet, kaikki vapaalle valtiolle ominaiset oikeudet. Ja kuitenkin tiedämme, mitä siellä, demokraattisessa tasavallassa, on tehty eräälle papille: hänet tervattiin ja piestiin verille. Ja tuollaista tapahtuu vapaassa maassa, demokraattisen tasavallan maassa. Sellaista ovat voineet sallia „humaanit”, „ihmisystävälliset” tiikeri-Wilsonit ja kumpp. Entä mitä nämä Wilsonit tekevät parhaillaan Saksalle, voitettulle maalle? Kas tällaisia näkymiä avautuu eteemme kansainvälisistä suhteista! Nämä ovat niitä näkymiä, joista saamme tietää, mitä sisältyy herrojen Wilsonien ystävilleen tekemiin ehdotuksiin, ja jotka ovat miljoona ja biljoona kertaa vakuuttavampia. Meidän asiastamme Wilsonit tekisivät hetkessä selvää. Nuo herrat — nuo vapaat miljardöörit, maailman „humaanisimmat” ihmiset — osaisivat kyllä opettaa hetkessä ystävänsä luopumaan kaikista „riippumattomuus”-puheista ja vieläpä -ajatuksistakin. He asettaisivat teille suoraan ja selvästi vaihtoehdon: joko kannatatte kapitalistista järjestelmää tai Neuvostoja. He sanoisivat: teidän pitää tehdä niin kuin me, teidän ystäväanne, englantilaiset, amerikkalaiset Wilsonit ja ranskalaiset Clémenceau-ystäväanne sanomme teille.

Sen vuoksi teillä ei voi olla kerrassaan mitään toiveita siitä, että edes jonkinlainen riippumattomuus tulisi säilymään. Sitä ei tule olemaan ja siitä on turhaa haaveilla. Ei voi olla enää keskietä, kun toisaalta on selvästi kysymyksessä oman omaisuuden suojeleminen ja toisaalta proletariaatti on löytänyt oman uransa. Elämän on kehitettävä oksistiaan joko lujassa yhteydessä pääomaan tai vieläkin lujemmassa yhteydessä Neuvostotasavaltaan. Kaikille on täysin selvää, että sosialismi on astunut toteutumisensa aikakauteen. Kaikille on selvää, että pikkuporvarillisten käsitysten puolustaminen ja säilyttäminen on kerrassaan

mahdotonta, kun koko väestölle myönnetään äänioikeus. Ehkäpä herroilla Wilsonella lieneekin sellaisia toiveita, t.s. heillä ei niitä ole, mutta he yrittävät kaunistella omia tarkoituseriään juurruttamalla sellaisia harhakuvitelmia, mutta minun on sanottava kuitenkin, ettette löydä nykyisin montakaan ihmistä, joka uskoisi noita satuja; sellaiset ihmiset, mikäli heitä vielä lieneekin, ovat historiallisia harvinaisuuksia, merkillisyyksiä, joiden paikka on museossa. (S u o s i o n o s o i t u k s i a.)

Minun on sanottava, että ne erimielisyydet, joita keskuudessaan syntyi jo aivan alussa osuustoiminnan „riippumattomuuden” säilyttämisestä, ovat vain pyrkimyksiä, joiden täytyy raueta, sillä niiden positiivisesta toteutumisesta ei ole mitään toiveita. Siinä suhteessa taistelu on hyödytöntä ja demokratian periaatteiden vastaista. Viimeksi mainitussa ei tosin ole mitään ihmettelemistä, sillä ovathan Wilsonitkin „demokraatteja”. Nämä väittävät, ettei heidän tarvitse enää muuta kuin yhdistää, sillä heillä on niin paljon dollareita, että he ostavat niillä koko Venäjän, koko Intian, koko maailman. Wilson on heidän sakkinsa johdossa, heillä on taskut pullollaan dollareita ja sillä perusteella he saattavat puhua Venäjän ja Intian ja kaiken muun ostamisesta. Mutta he unohtavat, että maailman mitassa peruskysymykset ratkaistaan aivan toisin ja että heidän näkökannoillaan voi olla vaikutusta vain tietyissä piireissä, vain tietyn kerroksen keskuudessa. He unohtavat, että niissä päätöslauselmissa, joita maailman voimakkain luokka hyväksyy joka päivä ja jollaisen varmasti meidänkin edustajakokouksemme hyväksyy yksimielisesti, pidetään tervetulleena vain proletariaatin diktatuuria koko maailmassa. Hyväksyessään tällaisen päätöslauselman edustajakokouksemme lähtee sille tielle, jolta ei ole eikä voi olla enää mitään siltaa siihen „riippumattomuuteen”, josta täällä tänään on puhe. Te tiedätte, että Karl Liebknecht asettui selvästi vastustavalle kannalle pikkuporvarilliseen talonpoikaistoon nähden ja että hän asettui vastustavalle kannalle myös osuustoimintaan nähden. Te tiedätte, että Scheidemann ja kumppanit pitivät häntä siitä syystä haaveilijana ja kiihkoilijana, ja kuitenkin te itse olette tervehtineet häntä niin kuin olette tervehtineet Macleaniakin. Osoittaessanne siten olevanne kysymyksistä samaa mieltä maailman suurjohtajien kanssa

te olette polttaneet kaikki laivanne. Teidän on pysyttävä lujasti asemissanne, sillä tällä haavaa te ette puolusta ainoastaan itseänne ettekä vain omia oikeuksianne, vaan myös Liebknechtin ja Macleanin oikeuksia. Olen kuullut useamminkin kuin kerran Venäjän menshevikkien tuomitsevan sovittelupolitiikkaa, arvostelevan murhaavasti niitä, jotka hieroivat kauppoja keisarin lakeijain kanssa. Ja tätä syntiä eivät ole tehneet yksinomaan venäläiset menshevikit. Koko maailma on viitannut meihin, heittäen meille ankaran syytöksen — „sovittelijat”. Mutta nyt, kun maailmanvallankumous on alkanut ja heidän on pakko keskustella Haasen ja Kautskyn kanssa, nyt on meillä oikeus sanoa, luonnehtiaksemme asemaamme hyvällä venäläisellä sananparrella: „siirrytäänpä kauempaa katsomaan, kuin hyvin meillä istutaan”...

Me tunnemme puutteellisuutemme ja niihin on helppo viitata. Mutta sivusta katsottuna kaikki tämä näyttää toisenlaiselta kuin todellisuudessa on. Te tiedätte, että on ollut aika, jolloin muissa puolueissa ei ollut ketään, joka ei olisi tuominut menettelyämme ja politiikkaamme, mutta nyt meillä on tiedossa kokonaisia puolueita, jotka ovat tulleet luoksemme ja tahtovat toimia yhdessä kanssamme¹³³. Maailman vallankumousliikkeen pyörä on nyt kääntynyt sillä tavalla, että meitä eivät pelota kerrassaan mitkään sovinnolliset suhteet. Ja luulen, että edustajakokouksemme-kin löytää oikean ulospääsytän muodostuneesta tilanteesta. Ulospääsy taas on vain osuustoiminnan ja neuvostovallan yhdistymisessä. Te tiedätte, että Englanti, Ranska, Amerikka ja Espanja pitivät tekojamme kokeiluna, mutta nyt suhtautuvat niihin toisin: ne tarkkailevat nyt, onkohan kaikki kunnossa niiden omassa valtiossa. Ne ovat tietysti väestöllisesti, aineellisesti, rahallisesti meitä huomattavasti voimakkaampia, mutta ulkonaisesta loistostaan huolimatta tiedämme niiden mätänevän sisältä; ne ovat tällä hetkellä meitä voimakkaampia sen mahdin ja sen voiman ansiosta, mikä teki voimakkaaksi Saksan silloin, kun solmittiin Brestin rauha. Mutta mitä näemme nyt? Silloin kaikki vetäytyivät meistä erilleen. Mutta nyt lujittamalla kuukausi kuukaudelta Neuvostotasavaltaa me emme puolusta vain itseämme, vaan myös Liebknechtin ja Macleanin alulle panemaa asiaa, ja me huomaamme jo, kuinka Englanti,

Ranska, Amerikka ja Espanja ovat sairastumassa samaan tautiin, joutumassa samaan tuleen kuin Saksakin — työväenluokan yhteisen ja yleismaailmallisen imperialisminvastaisen taistelun tuleen. (Jatkuvia suosionosoituksia.)

*Julkaistu lyhyen selostuksen muodossa
joulukuun 10 pnä 1918
„Izvestija VTsIK” lehden 270. n:ossa*

Kokonaisuudessaan julkaistu v. 1919

*Julkaistaan
pikakirjoitteen mukaan*